

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Granlund, J. (2023) Suomen kielen osaaminen osaksi hoitotyön harjoittelun tavoitteita: Miksi ja miten? Teoksessa Riihiaho, S., Kotikoski, T. & Murtola, K. (toim.) Yhdessä onnistumme : kohti valoisaa tulevaisuutta. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, s. 109-113.

URL: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-738-2>

SUOMEN KIELEN OSAAMINEN OSAKSI HOITOTYÖN HARJOITTELUN TAVOITTEITA: MIKSI JA MITEN?

Johanna Granlund, suomen kielen ja viestinnän lehtori, Tampereen ammattikorkeakoulu

Kuuden ammattikorkeakoulun yhteisessä Sairaanhoidajaksi Suomessa -hankkeessa (JOTPA 2023 – 2024) järjestetään osaamisen arviointia ja täydennyskoulutusta EU- ja ETA-alueen ulkopuolella sairaanhoidajakoulutuksen saaneille maahanmuuttajille. Koulutuksen ytimessä on saumaton yhteistyö hoitotyön ja suomen kielen opetuksen välillä. Tampereen ammattikorkeakoulun (TAMK) vastuulla hankkeessa on kehittää tapoja parantaa ja arvioida osaamista opintoihin kuuluvien työharjoittelujaksojen aikana. Osana tätä hankkeessa laaditaan harjoittelua varten osaamistavoitteet, joissa hoitotyön ja suomen kielen osaaminen toteutuvat yhtä aikaa.

Ammatillisen kielen tutkimuksessa on jo kauan ymmärretty, että työ tarjoaa kielenoppijalle ainutlaatuisen ympäristön oppimiseen. Samaan aikaan on kuitenkin todettu, että esimerkiksi hoitoalan työyhteisöt odottavat maahan muuttaneelta sairaanhoidajalta kielitaitoa, jonka saavuttaminen on muutama vuodessa lähes mahdotonta: suomenosaamisen tulisi olla edistynyttä ja yhdenmukaista riippumatta lähtötilanteesta. (esim. Komppa 2015; Virtanen 2017.) Hoitotyön osaamisen vaatimukset joustavat enemmän: työyhteisöissä nähdään, ettei juuri valmistunut sairaanhoidaja voi hallita kaikkia juuri tietyn tarkan hoitotyön osaamisalueen yksityiskohtia heti, vaan yhteisön vastuulla on ohjata ja auttaa uutta hoitajaa saavuttamaan työn vaateet työn tekemisen aikana.

Ongelma on siis siinä, ettei harjoittelupaikka tunnista eikä tunnusta omaa asemaansa kielenoppimisen alustana. Kielenoppimiselle on asetettu omia tavoitteita harjoittelussa jo aikaisemmin, mutta koska kielenoppimisen ohjaaminen hoitotyön ohella koetaan oman ammattitaidon ulkopuoliseksi asiaksi, ei tavoitteita useinkaan viedä käytäntöön. Sen sijaan opiskelijoita voi palautua kesken harjoittelun ”puutteellisen kielitaidon” vuoksi. TAMKissa harjoitteluun lähtevät opiskelijat solmivat työyhteisönsä kanssa myös kielisopimuksen (Granlund & Hakala 2021, 95), mutta sen merkitys jää yksilöiden, harjoittelijan itsensä ja harjoittelun ohjaajan, varaan.

KIELI OSANA HARJOITTELUN TAVOITTEITA

Tampereen ammattikorkeakoulun sairaanhoitajaopiskelijat ovat tähän saakka muodostaneet itse omat tavoitteensa harjoittelua varten. Harjoittelujen tavoitteiden pohjalla on käytetty Yleisiä sairaanhoitajan 180 opintopisteen laajuisia osaamisvaatimuksia, jotka sisältyvät sellaisenaan EU-direktiivin mukaiseen eurooppalaiseen sairaanhoitajatutkintoon (Laukkanen 2020). Vaatimukset jakaantuvat kolmeentoista alakohtaan, joista jokainen vielä lukemattomiin omiin alakohtiinsa. On siis ymmärrettävää, että omien osaamistavoitteiden muodostaminen on vaikeaa kaikille opiskelijoille. Erityisen vaikeaa se on maahan muuttaneelle opiskelijalle, joka ei jaa samaa kieli- ja kulttuuritaustaa kuin opiskelijatoverinsa.

Sairaanhoitajaksi Suomessa -hankkeessa harjoittelun tavoitteet on pyritty muokkaamaan siten, että ne ovat sekä saavutettavat että kielitietoiset. Tämä vaati yhteistyötä hoitotyön opettajan ja suomen kielen opettajan välillä. Aluksi hoitotyön opettaja muotoili Yleisten sairaanhoitajan osaamisvaatimusten tavoitteet konkreettiseen muotoon, jossa ne ovat sellaisenaan käytettävissä sairaanhoitajatutkinnon perusharjoitteluissa. Hän siis teki opiskelijoiden puolesta sen muokkaustyön, jonka opiskelija on aina ennen jokaista harjoitteluaan tehnyt. Tämän jälkeen suomen kielen opettaja pyrki istuttamaan kuhunkin tavoitteeseen sen kielenkäytön tilanteen, jossa hoitotyön osaamistavoite tulee myös osoitettua. Lopuksi hoitotyön opettaja vielä varmisti, että hoitotyön tavoite säilyi riittävänä ja kirkkaana. Kuvissa 1–2 on esimerkkejä yksittäisistä tavoitteista kahden eri Yleisten sairaanhoitajan osaamistavoitteen otsikon alta. Hoitotyön opettajan alkuperäiset hoitotyön tavoitteet ovat mustalla, yhdistetyt tavoitteet kielitaidon tasolle A2 ovat vihreällä ja tasolle B1 sinisellä.

Ajatuksena on siis, että kukin tavoite sisältää sekä hoitotyön että suomen kielen tavoitteen niin, että kumpikaan tavoitteista ei yksinään voi täytyä, vaan tarvitsee aina toisen tuekseen. Tavoitteet eivät ole rinnakkain, vaan yhdessä ja yhtä aikaa. Jatkossa tätä periaatetta tulisi soveltaa laajemmin myös kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opetussuunnitelmatyössä varsinkin niin sanotuissa kaksikielisissä ohjelmissa.

SAIRAANHOITAJAKSI
Suomessa

Ravitsemus

Osaan avustaa suunkautta ruokailussa.

Osaan avustaa suunkautta ruokailussa ja sanoittaa toimintani pääkohdat samalla.

Osaan avustaa suunkautta ruokailussa niin, että otan huomioon kohteliaan sävyn puhuessani potilaalle

Rahoittaja
Jatkuvan oppimisen ja
työllisyyden palvelukeskus

Kuva 1. Esimerkki ravitsemukseen liittyvästä tavoitteesta

SAIRAANHOITAJAKSI
Suomessa

Erittäminen ja seksuaalisuus

Osaan yksityiskohtaisesti kuvata ja dokumentoida toimenpiteen ja mitä tuotteita käytin.

Seuraan toimenpidettä ja osaan sen jälkeen kertoa toimenpiteen pääkohdat suullisesti muistiinpanojeni avulla

Osaan toimenpidettä seurattessani kertoa toimenpiteen pääkohdat ja myöhemmin dokumentoida ne kirjallisesti ymmärrettävällä tavalla.

Rahoittaja
Jatkuvan oppimisen ja
työllisyyden palvelukeskus

Kuva 2. Esimerkki erittämiseen ja seksuaalisuuteen liittyvästä tavoitteesta

KIELENOPPIMINEN NÄKYVÄKSI

Uudet tavoitteet pakottavat työyhteisön ottamaan kantaa myös kielenosaamiseen, koska hoitotyön osaamista ei voi nyt arvioida ilman kielenosaamisen arviointia. Samalla myös opiskelijan kielitaidon taso tulee näkyväksi: A-tason tavoitteen asettanutta opiskelijaa ei voida arvioida natiivipuhujan kriteerein. Tavoitteiden avulla opiskelijan voi omalta osaltaan reflektoida omaa kielenosaamistaan koko harjoittelun ajan. Kielenoppiminen on myös hänelle saumaton osa harjoittelua, ei ylimääräinen kuormittava tekijä. Tavoitteet myös lisäävät työyhteisöön käytännönläheistä kielitietoisuutta. Niiden avulla sekä opiskelija että työyhteisö oppivat näkemään kielenoppimiselle otollisia tilanteita työssä.

Tavoitteiden asettamisessa opiskelija tarvitsee sekä hoitotyön opettajan että S2-opettajan apua. Koska yksittäisiä tavoitteita on valtavan paljon, hoitotyön opettaja auttaa opiskelijaa valitsemaan juuri hänen harjoittelupaikkaansa sopivat kliinistä osaamista tukevat tavoitteet. Lisäksi tavoitteet tulee varsinkin taitotasolla A2 vielä varmistaa keskustellen, sillä vaikka tavoitteiden sisältämät tilanteet olisivat opiskelijaa oikealla tasolla tukevia, niiden muotoilu saattaa olla liian käsitteellinen. S2-opettajaa tarvitaan oikean taitotason tavoitteen valitsemisessa: joskus, jos opiskelijan hoitotyön osaaminen on jossain osiossa jo ennen harjoittelua vahvaa, hänen kannattaa valita tavoite, joka haastaa häntä siinä kielellisesti enemmän. S2-tukea tulee myös saada oikea-aikaisesti läpi harjoittelun ja jo ennen sitä, kun harjoittelun tilanteita simuloidaan oppilaitoksessa.

LÄHTEET

Granlund, J. & Hakala, E. 2021. Kieltä ja työtä – Työharjoittelu osana maahanmuuttajaopiskelijan suomen kielen taidon vahvistamista. Ilon kautta – laadusta tinkimättä! Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen päivät 7.–8.10.2021 SAMKissa, 93 – 97.

Komppa, J. 2015. Työnantajan odotukset, työntekijän vastuu ja työyhteisön tuki. Julkaisussa Näkökulmia korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien ammatillisen suomen oppimiseen. Toim. J. Kalliokoski, K. Mård-Miettinen & T. Nikula. AFinLa-e Soveltavan kielitieteen tutkimuksia 215/n:o 8, 168–185.

Laukkanen, A. 2020. Yleissairaanhoidajan (180 op) osaamisvaatimukset ja sisällöt. Blogit Savonia. Viitattu 2.11.2023. <https://blogi.savonia.fi/ylesharviointi/2020/01/15/yleissairaanhoidajan-180-op-osaamisvaatimuslauseet-jasisallot-julkaistu/>.

Virtanen, A. 2017. Toimijuutta toisella kielellä: kansainvälisten sairaanhoitaja-opiskelijoiden ammatillinen suomen kielen taito ja sen kehittyminen työharjoitteluissa. Akateeminen väitöskirja. Jyväskylä Studies in Humanities 311. Jyväskylän yliopisto: Jyväskylä.